

Nieuwsbrief

Stichting Taalverdediging

Voor herstel en behoud van het Nederlands - Jaargang 12 Nummer 3 - Nazomer 2010

Taaldiscriminatie bij Albert Heijn

Geachte lezer,

In onze eerste Nieuwsbrief van dit jaar maakten wij melding van het voornemen van de supermarktketen Albert Heijn om voortaan op de verpakking van artikelen van het huismerk "Euroshopper" de inhoud in grote letters in het Engels te vermelden en in kleine letters in de talen van de niet-Engelstalige landen waar de keten ook vestigingen heeft. Taalverdediging protesteerde er tegen maar de bedenkers van deze maatregel zetten hun plan toch door. Onlangs troffen we in een van de winkels de uitkomst van dit discriminerende taalbeleid aan en schrokken ons wezenloos! Het was nog erger dan gedacht. Op een pot appelmoes van 45 cent troffen we op het etiket aan: in duidelijke grote letters in het Engels "apple sauce" en daaronder in werkelijk piepkleine letters "appelmoes". Men voldeed daarmee nog net aan de verplichting uit de Warenwet de inhoud in het Nederlands te vermelden, maar dan wel in de kleinst mogelijke letters. Een ware belediging voor de Nederlandse klanten. Bovendien raken daardoor karakteristieke Nederlandse woorden op de achtergrond. En waarom eigenlijk? In andere talen werd de inhoud niet vermeld. Bij navraag bleek dat dit was omdat deze potten appelmoes behalve in Nederland alleen maar in winkels in Groot-Brittannië en Ierland werden verkocht. Er was dus ruimte genoeg om de Nederlandse vermelding ook in grote letters te doen. Taalverdediging kan maar één gevolgtrekking maken: Albert Heijn minacht de Nederlandse taal en daarmee zijn Nederlandstalige klanten. De beste wijze om hier iets tegen te ondernemen is bezwaar maken en aankondigen te overwegen voortaan de boodschappen bij een ander te gaan doen. Met andere woorden: tref de onwillige koopman in zijn geldbuidel, en wie weet draait hij om als een blad aan een boom.

Zoekplaatjes: wat is wat?

In onze boodschappenmand bevonden zich de volgende "Euroshopperartikelen": houdbare halfvolle melk, kroepoek, grote mergpijpjes, schuursponsjes, paprikaschijfjes, tomatensoep, beschuit, speculaas, gevulde koeken, vleeskruiden, snelkookrijst, appelmoes, Luikse wafels, krakelingen en hagelslag. Van Albert Heijn mag u het allemaal zelf uitzoeken.

Bent u ook zo verontwaardigd?

Vul dan het bijgevoegde protestkaartje in en stuur dit op naar:

Klantenservice Albert Heijn, Antwoordnummer 250, 1500 VC Zaandam (postzegel is niet nodig).

Extra kaartjes voor familie, vrienden en kennissen kunt u bestellen bij de redactie, of van onze webstek afhalen.

Doe mee met actie tegen de verengelsing bij Albert Heijn! (zie bladzijde 4)

ChristenUnie-lid speelt judasrol (2)

Engels in de binnenscheepvaart

In onze vorige Nieuwsbrief en op onze webstek ([www. Taalverdediging.nl](http://www.Taalverdediging.nl)) leverden we scherpe kritiek op het Europees Parlementslid van de ChristenUnie de heer Peter van Dalen, omdat hij een voorstel had ingediend om de Europese binnenvaart het gebruik van de Engelse taal op te leggen. Er zijn hierop kennelijk zo veel reacties bij de politicus binnengekomen dat hij zich genoodzaakt zag ons een brief te sturen met een tamelijk onwellevende inhoud:

“Met grote verbazing heb ik de laatste Nieuwsbrief (jaargang 12 nummer 2) gelezen van de Stichting Taalverdediging. Dat nu juist ik, een van de weinige Nederlandse Europarlementariërs die én in de vakcommissies, én in fractievergaderingen, én in de plenaire vergaderingen van het Europees Parlement te allen tijde en welbewust de Nederlandse taal gebruik, de zwarte piet krijg van de Stichting, is buitengewoon merkwaardig. In de Nieuwsbrief las ik dat de Stichting kennelijk sowieso nog een appeltje te schillen had met de ChristenUnie. Het lijkt erop dat de Stichting al langer op zoek was naar een gelegenheid om de oude rekening met de ChristenUnie te vereffenen, en nu deed, naar opvatting van uw Stichting, die gelegenheid zich kennelijk voor. Maar dat uitgerekend ik daarvan het slachtoffer ben is te potsierlijk voor woorden. Vraagt u bijvoorbeeld na in de tolkencabines van het Europees Parlement welke Nederlandse Europarlementariër het meest gehecht is aan zijn eigen taal. Kortom, uw Stichting verliest voor mij op dit punt iedere geloofwaardigheid. Maar ook beleidsinhoudelijk slaat de Stichting de plank behoorlijk mis. Zo stelt zij dat de Europese binnenvaart geen Engelse schepen heeft en dat die evenmin voorkomen in Engels vaarwater. Niets is minder waar! Ten eerste: er bestaan zogenoemde binnen/buitenschepen in het Verenigd Koninkrijk. Deze schepen worden gebruikt voor én de kustvaart én de binnenvaart en varen bijvoorbeeld de Rijn op tot aan Mannheim en de Theems tot voorbij Londen. Voorts lijkt het erop dat uw Stichting ervan uitgaat dat schepen enkel heen en weer varen zonder contact met de buitenwereld. Dat is niet het geval, integendeel. Ter verduidelijking: veel goederen die door de binnenvaart worden vervoerd, worden overgeslagen uit grote zeeschepen, u weet wel, de maritieme sector waarin men zich bedient van een eenvoudige vorm van het Engels om de communicatie tussen de schepen onderling en met de wal te verbeteren, het zogeheten seaspeak. Ten derde: op de Nederlandse binnenschepen varen ook vele matrozen. De grootste groep matrozen wordt gevormd door inwoners van de Filippijnen: honderden Filippino's varen op Nederlandse binnenvaartschepen en zij komen vrijwel allemaal vanuit de zeevaart. Zij spreken dus een beperkt Engels.

Daarom is het ook belangrijk dat er in de binnenvaart wordt toegewerkt naar een vorm van riverspeak, dat aansluit bij het seaspeak. Dat is goed voor de kwaliteit van het vervoer maar bovenal voor de veiligheid van de sector. Dit is ook de motivering van het amendement dat ik ingediend heb in de Transportcommissie van het Europees Parlement en dat met

ruime meerderheid werd aangenomen. Daarin roep ik de Europese binnenvaartsector op, een soort riverspeak in te voeren. Betekent dit dat het Nederlands verdwijnt in de binnenvaartsector? Natuurlijk niet: als een Nederlandse schipper contact heeft met een Nederlandse havenmeester, is er geen enkele reden om van het riverspeak gebruik te maken. Wordt de communicatie echter gedaan door een Filippino, dan is het goed te weten voor de Nederlandse havenmeester of de Nederlandse loods, dat de aanwijzingen ook daadwerkelijk begrepen worden. Jaarlijks gebeuren er in de binnenvaart meerdere ongelukken doordat betrokkenen elkaar vanwege de taalverschillen niet begrijpen. Voor mij is belangrijk dat toonaangevende mensen in de binnenvaart mijn pleidooi

ondersteunen. Zo stelt de heer Van Reem van het opleidingsinstituut STC in een interview met het Centraal Bureau voor Rijn- en Binnenvaart het volgende: ‘Volgens mij is de taal eerder een generatieprobleem. Nog even wachten en we hoeven niets meer te doen, dan gebeurt het vanzelf.’ Ook CBOB-voorzitter De Bilder stelde op 2 maart jongstleden dat het gebruik van (een eenvoudige vorm) van Engels in de binnenvaart gewenst is. Ten slotte verwijs ik naar het interview met de heer Kruisinga, die als afgevaardigde van Koninklijke Schuttevaer vicevoorzitter is van de Nautisch-Technische Commissie (NTK) van EBU/ESO. Eind januari stelde hij het volgende: ‘De veiligheid op het water moet beter en daarom moet er op den duur één gemeenschappelijke taal komen. En die ene voertaal, dat moet het Engels worden. Daar is al een paar jaar overeenstemming over binnen de internationale binnenvaartorganisaties. Ook de Duitsers en de Oost-Europeanen vinden dat.’ Al met al lijkt het mij duidelijk dat mijn voorstel voor het gebruik van riverspeak in de binnenvaart een goed voorstel is. Het is jammer dat uw Stichting met het artikel ‘ChristenUnie-lid speelt de judasrol’ zo pijnlijk de plank misloeg. Wel wil ik de Stichting succes wensen met haar andere werkzaamheden. Het Nederlands is een schone taal en waard verdedigd te worden. Het zou de Stichting echter sieren, als men dat op een andere manier zou doen. Het huidige opereren van de Stichting werkt contraproductief en roept associaties op met een andere naam: Stichting Taalbederf.”

De heer Van Dalen hoefde niet lang op antwoord te wachten:

“Hierbij danken wij u voor uw brief van 15 juli jl. Hierin beklagt u zich over de kritiek die Stichting Taalverdediging (STV) in de aanloop naar de verkiezingen van 9 juni geuit heeft op het taalbeleid van de CU in het algemeen en van u in het bijzonder. U veronderstelt dat STV nog een oude rekening met uw partij te vereffenen had en dat u het willekeurige slachtoffer van die vereffening bent geworden. Deze veronderstelling is pertinent onjuist. STV is een belangenorganisatie van gebruikers van de Nederlandse taal en houdt zich niet bezig met het vereffenen van rekeningen. Wat is dan wel het geval? Uw partij heeft bij de verkiezingen van 2006 veel nieuwe kiezers geworven door hen voor te houden dat een stem op de CU een stem tegen de Europese Grondwet en voor de Nederlandse taal zou zijn. Voor het eerste sprak het ferme optreden van uw leider Rouvoet tijdens het grondwetsreferendum en voor het laatste de uitgebreide taalparagraaf in het verkiezingsprogramma. Op grond hiervan heeft STV destijds de CU bij haar achterban en bij iedereen die dit verder horen wilde aanbevolen als een van de partijen die de stem van taalverdedigers waard was. Na deze verkiezingen trad de CU toe tot de regering Balkenende-4 en tot onze verbijstering stemde zij voor het Verdrag van Lissabon (de Europese Grondwet in een andere koft) en kwam er niets terecht van de uitvoering van de taalparagraaf van het verkiezingsprogramma. Minister Van Middelkoop weigerde zelfs het Engelse woord POLICE op de jassen van de manschappen van de Koninklijke Marechaussee te vervangen door POLITIE. Let wel, nadat de rechter had vastgesteld dat hij als hoofd van het ministerie daartoe bevoegd was. En dan moesten we ook nog vernemen dat het Europees Parlementslid Van Dalen voorgesteld had de Europese binnenvaart de Engelse taal op te leggen. Dit gedrag beschouwen wij als je reinste kiezersbedrog en daarvan hebben wij onze aanhang en andere belangstellenden in de aanloop naar de Kamerverkiezing van 9 juni op de hoogte gesteld. Dit deden wij niet omdat wij nog een appeltje met de CU te schillen hadden, maar omdat het onze taak is de taalverdedigers in te lichten over het gedrag van de vertegenwoordigers van de politieke partijen op taalgebied. Dat u in het Europees Parlement voortdurend gebruik maakt van de Nederlandse taal vormt daarbij geen verzachtende omstandigheid. Dat is namelijk voor een Nederlandstalig EP-lid normaal! Andere Parlementsliden die in het EP niet hun eigen taal gebruiken, zoals leden van de PvdA, de VVD, D66 en GroenLinks, gedragen zich abnormaal.

Wat betreft uw rechtvaardiging van de verengelsing van de Europese binnenvaart het volgende. Dat er Engelse kustvaartschepen de Rijn op varen tot in Mannheim in Duitsland is geen reden om de hele binnenvaart de taal van de bemanning van deze schepen op te leggen. De meest gebruikte talen in de Europese binnenvaart zijn Duits, Nederlands en Frans. Door elkaars talen enigszins te leren verstaan functioneert die binnenvaart al vele tientallen jaren uitstekend. STV ziet niet in waarom de Duits-, Nederlands- en Franstalige bemanningsleden nu Engels zouden moeten gebruiken omdat er ineens Engelse kustvaartschepen in de binnenwateren verschijnen. Er is al veel te veel Engelstaligheid het Europese vasteland binnengeslopen. STV wil dat de binnenscheepvaart hiervan verschoond blijft. De Engelstaligen leren de continentale talen maar en anders blijven ze beter weg! Wat de vele Filippino's betreft die volgens u de Nederlandse schepen bevolken, begrijpen wij niet hoe het mogelijk is dat dezen zomaar kunnen aanmonteren zonder onze taal geleerd te hebben. Geldt voor hen de plicht tot inburgering niet meer? Het zou een mooie taak voor de regeringspartij ChristenUnie zijn geweest deze verkeerde ontwikkeling te bestrijden. In plaats daarvan dient het Europees Parlementslid van de CU een voorstel in tot verengelsing van de binnenscheepvaart, waardoor de Nederlandse schippers zich aan de niet ingeburgerde Filippino's moeten aanpassen. In onze ogen is dit te gek om los te lopen. In uw brief stelt u dat er voor de binnenscheepvaart een gemeenschappelijke taal zou moeten komen, en dat die taal Engels zou moeten zijn. Waarom die ene taal Engels zou moeten zijn ontgaat ons te enen male. De Europese Unie kent 23 officiële talen. Wij vinden het vreemd dat u als Nederlander niet pleit voor de invoering van het Nederlands maar voor de vreemde taal Engels. U schrijft dat u zich geroepen voelt voor de verengelsing te pleiten omdat een aantal vooraanstaande personen, die u met name noemt, dat ook vinden. Welnu, deze personen zijn onze tegenstanders, zoals er helaas zo velen van hen een vooraanstaande plaats in de Nederlandse samenleving bekleden. Het lijkt ons gepast voor een lid van de CU om deze lieden ook als tegenstanders te beschouwen en hen niet naar de mond te praten.

Mocht u in de toekomst op uw schreden terugkeren en gaan handelen naar de inhoud van het verkiezingsprogramma van uw partij, dan zullen wij daarvan in onze Nieuwsbrief en op onze webstek melding maken.”

Succes in Oss

In onze laatste Nieuwsbrief (2010-2) konden we u melden dat het gemeentebestuur van het Noord-Brabantse Oss ingegaan was op ons dringende verzoek een Engelstalig waarschuwingsbord bij een van de spoorovergangen in de gemeente te voorzien van Nederlandstalige tekst. Hieronder de foto (uit het dagblad De Telegraaf) van de oude verwerpelijke toestand en hiernaast de foto van de verbeterde toestand.

Foto uit de Telegraaf

Het zou natuurlijk pas in orde zijn wanneer er een ééntalig Nederlands bord bij de overweg zou prijken, maar het is zo langzamerhand met Nederland zo droevig gesteld dat men al blij mag zijn als het er in het Nederlands bij staat. O, o, wat is het toch jammer dat de Wet-Toubon in Nederland nog niet is ingevoerd.

Wees voorzichtig met Suriname!

Op 17 augustus schreef Taalverdediging onderstaande brief aan het bestuur van de Nederlandse Taalunie:

“Sinds 12 augustus heeft de Republiek Suriname een nieuwe regering. Aan het hoofd staat Desi Bouterse en een van zijn ministers is Ronnie Brunswijk. Beiden zijn onherroepelijk veroordeeld voor handel in verdovende middelen en hebben dus een misdadig verleden. De nieuwe president van Suriname staat niet bepaald bekend als een vriend van Nederland en geeft daar op niet mis te verstane wijze blijk van. De reacties daarop van een aantal leden van de Nederlandse regering en andere vertegenwoordigers van de Nederlandse overheid baren de Stichting Taalverdediging zorgen. Het heeft er de schijn van dat zij zich door Bouterse laten uitlokken. Dat is niet verstandig. Het ware beter dat men eenvoudig doet of zijn of haar neus bloedt en poogt de komende vijf jaar, of zo lang als het bovengenoemde tweetal in het zadel blijft, uit te zitten zonder te veel barsten te laten ontstaan in de verhouding tussen Nederland en Suriname. Per slot van rekening zijn het presidentschap van Bouterse en het ministerschap van Brunswijk verschijnselen van voorbijgaande aard, terwijl Suriname daarna gewoon blijft voortbestaan.

Wat ook dient te blijven bestaan is de Nederlandstaligheid van Suriname en daarmee de status van het Nederlands als een van de vier officiële talen van de Zuid-Amerikaanse statengemeenschap UNASUR. Dat is van een hogere orde dan het uiten van (overigens begrijpelijke) gevoelens van onvrede over de samenstelling van de nieuwe Surinaamse regering. Ofschoon er nog geen tekenen zijn dat de nieuwe Surinaamse regering iets aan de Nederlandstaligheid van het land zou willen afdoen, is voorzichtigheid toch geboden. Een getergde en in het nauw gedreven landsbestuurder is tot alles in staat. Daarom doet de Stichting Taalverdediging een hoogdringend beroep op u als bestuur van de Nederlandse Taalunie te verheffen boven het politieke gekrakeel en de betrekkingen op taal- en cultuurgebied niet u onder druk te (laten) zetten, alleen om te laten zien hoe groot de afkeuring van de keuze van de Surinaamse kiezers wel is. In het verleden is onze taal al te veel het slachtoffer geworden van politieke vetes. Denk maar eens aan het door Nederland opgezegde culturele verdrag met Zuid-Afrika, het plompverloren afschaffen van onze taal door de machthebbers in de Kongo na de onafhankelijkheid in 1960 en daarvoor het verbod op het gebruik van het Nederlands in Indonesië in de jaren vijftig.

Het eerste was een zinloos demonstratief gebaar dat averechts gewerkt heeft. Allerlei nuttige contacten tussen Nederlanders en Zuid-Afrikanen werden erdoor afgesneden. Geen Zuid-Afrikaan schoot er wat mee op en het speelde de positie van het Engels in dat land maar in de kaart. Wat betreft het afschaffen van het Nederlands door Loemoemba en de zijnen is duidelijk dat ook hier sprake was van een politieke daad. Liefst hadden zij ook de andere, veel meer gebruikte koloniale taal, het Frans, afgeschaft, maar dan hadden zij niets meer overgehouden dan primitieve stammental en was interne communicatie niet meer mogelijk geweest. Zodoende beperkten ze zich tot het afschaffen van het Nederlands. Na de onafhankelijkheid van Indonesië voerde men een nieuwe kunstmatige taal in, het Indonesisch, en kwam onze taal in de verdrukking, hetgeen het land op grote achterstand zette. De botte houding van de toenmalige Nederlandse regering (en de overgrote meerderheid van de Nederlandse gevestigde orde)

jegens Soekarno deed deze ontwikkeling versnellen en leidde zelfs tot een officieel verbod op het gebruik van het Nederlands in het eilandenrijk. Ofschoon het natuurlijk een gevaarlijke despoot was die gemene zaak gemaakt had met de Jappen en het op Nederlands Nieuw-Guinea voorzien had, zou een wat meer diplomatieke benadering van de dictator ervoor hebben kunnen zorgen dat er in Insulinde vandaag de dag meer van onze taal zou zijn overgebleven dan nu het geval is.

Als voorbeeld van hoe leden van andere taalgemeenschappen met staatkundige meningsverschillen met elkaar omgaan willen wij het voorbeeld van Spanje onder Franco en Cuba onder Castro noemen. Tussen deze landen bestonden er geen betrekkingen, behalve op taalgebied. Beide regeringen zagen in dat het in stand houden van het Spaans als wereldtaal belangrijker was dan het uitvechten van onderlinge conflicten. Het bestuur van de Stichting Taalverdediging spreekt daarom de hoop uit dat de Nederlandse Taalunie de wijsheid zal betrachten geen enkele aanleiding te geven aan de nieuwe Surinaamse machthebbers de taal als politiek machtsmiddel te misbruiken.”

De statengemeenschap “UNASUR” (Zuid-Amerikaanse tegenhanger van de Europese Unie), kent vier officiële werktalen: Spaans, Portugees, Engels en, dankzij Suriname, ook Nederlands.

Taalverdediging bezint zich op verdere acties tegen Albert Heijn, die de SOF-prijs van de Stichting Nederlands heeft geweigerd. Wie van onze lezers aan die acties wil meedoen of er althans bij aanwezig wil zijn indien deze in (de buurt van) zijn of haar woonplaats zullen plaats vinden, verzoeken wij zich te melden (schriftelijk via de postbus, per e-post of per telefoon 040-2124956).

Taalschandaal in Afghanistan “kamp” moest “camp” worden

Op 31 juli werd de militaire basis Kamp Holland in de Afghaanse provincie Oeroezgan door het Nederlandse leger overgedragen aan de bondgenoten uit Australië en de Verenigde Staten. De dienst voor de Nederlanders zat erop en hun taken zouden worden overgenomen door militairen uit bovengenoemde landen. De overdracht werd in het Engels afgehandeld, zelfs de afscheidstoespraak voor de Nederlandse soldaten werd door de Nederlandse

commandant in het Engels gehouden. Wel werd aangekondigd dat de opvolgers hadden besloten de naam van het kampement, uit eerbied voor de inspanningen van de Nederlanders, te handhaven..... op een kleinigheidje na dan. Kamp werd in de toekomst wel met een C geschreven, op z'n Engels dus. Want al had men dan eerbied voor de verrichtingen van de Nederlandse militairen, met hun taal wenste men volstrekt niets te maken te hebben. Een rechtgeaarde Engelstalige soldaat spreekt en begrijpt uitsluitend Engels, dat is duidelijk. De persvoorlichter overste R. Middel van het ministerie van Defensie in Den Haag verklaarde tegenover Taalverdediging dat de basis eigenlijk helemaal geen Nederlandse naam had mogen hebben. Volgens de regels van het bondgenootschap mocht in Afghanistan uitsluitend van de Engelse taal gebruik gemaakt worden. Dat was indertijd (met instemming van de Nederlandse regering) zo afgesproken. Echter omdat de toenmalige Nederlandse minister van Defensie luisterde naar de naam “Kamp”, mocht bij wijze van uitzondering de basis “Kamp Holland” genoemd worden. Dat was een bijzondere gunst van het bondgenootschap. “Maar,” voegde overste Middel eraan toe, “nu de leiding overgenomen is door Engelstaligen, moet de naam natuurlijk veranderd worden in ‘Camp Holland’, anders begrijpen de nieuwe bewoners van het kampement niet waar ze zijn.” Bijna achterover gevallen van verbazing over het gegeven dat het Nederlandse leger jarenlang samengewerkt had met zulke achterlijke bondgenoten, bedankten we de voorlichter voor zijn voorlichting en stelden vast dat het Nederlandse leger vier jaar lang de Engelse taal heeft mee helpen te verspreiden in Afghanistan. Mede daarvoor hebben vierentwintig Nederlanders het leven gelaten, zijn er meer dan honderdveertig gewond en/of blijvend verminkt geraakt en is de Nederlandse schatkist tweeduizend vierhonderd miljoen euro lichter gemaakt. Over het bereiken van het eigenlijke doel van de uitzending, het beëindigen van het schrikbewind van de Taliban-extremisten in de provincie Oeroezgan, hult het ministerie van Defensie in Den Haag zich al tijdenlang in nevelen. Het lijkt Taalverdediging wenselijk dat de nieuwe Nederlandse regering zich niet meer zo snel laat verleiden mee te doen aan dit soort bezigheden met twijfelachtige afloop. Als men zich er dan toch echt toe verplicht voelt, dient in ieder geval met de bondgenoten afgesproken te worden dat de Nederlandse soldaten in hun waarde gelaten moeten worden door hen hun eigen taal te laten gebruiken waar dat mogelijk is en de sporen ervan niet onmiddellijk uit te wissen zodra ze hun hielen gelicht hebben.

Postbus 51 Voorlichting in het Engels

Onze taalverdedigster mevrouw J. Borst ergerde zich aan een Engelstalig voorlichtingsfilmpje over zelfredzaamheid van de Nederlandse overheid (Postbus 51) en diende daarover een klacht in en kreeg hierop het volgende antwoord van mevrouw Monique Taal, woordvoester van Postbus 51:

“Er is zowel in Nederland als in Engeland gecast omdat de voorkeur in eerste instantie uitging naar een Nederlander. Maar om onderstaande redenen is uiteindelijk de keuze gevallen op een Engelse acteur. Er is gekozen voor een Engels(talig)e acteur omdat hij geloofwaardiger overkomt als een zogenaamde expert met autoriteit. Omdat Nederland een land is met nauwelijks een traditie en/of kennis over overlevingstechnieken, is het niet aannemelijk dat je in Nederland een echte expert vindt. De soort persoon waar we de hoofdrolspeler aan spiegelden zijn mensen zoals Bear Grills (nu te zien op Discovery Channel), Steve Irwin en Crocodile Dundee. Het voordeel van een buitenlander daarbij is ook dat hij verder van je af staat en je eerder denkt: wat een kluns; in Nederland lossen we dat slimmer op. Daarnaast was er voor deze commercials een goede maar onbekende acteur nodig voor dezelfde geloofwaardigheid. In Nederland zijn zeer weinig echt goede acteurs die niet bekend zijn. Een BN-er zou te veel afleiden. Overige tekst (voice-overs en tekst in beeld) in de TVC zijn uiteraard wel allemaal in het Nederlands. En we bieden ondertiteling aan. Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.”

De argumenten die hier worden aangevoerd, zijn naar de mening van mevrouw Borst bijzonder zwak en zeer onbevredigend: “Het blijft onbegrijpelijk dat een boodschap van de Nederlandse overheid voor de Nederlandse burgers in het Engels op de tv komt. Ik heb overwogen om de discussie aan te gaan met mevrouw Monique Taal maar dat leek me niet zinvol. Maar wellicht zien de Stichting Taalverdediging en/of Nederlands wel mogelijkheden om iets te doen aan deze vreemde situatie.”

Taalverdediging heeft naar aanleiding van dit antwoord mevrouw Taal opgebeld en haar gevraagd waarom er, als er dan zo nodig een buitenlander moest worden opgevoerd, alleen naar Engelstalige acteurs is gezocht. Er zijn nog meer talen op de wereld, in de Europese Unie behalve Engels en Nederlands alleen al zo'n 21 (officiële). Best aardig om te horen hoe Ests klinkt of Sloveens of wat te denken van Maltees. Monique Taal vermoedde dat het reclamebureau dat het filmpje had gemaakt (N = 5, Vizeum) alleen contacten onderhield met vakgenoten uit Engeland. Weer eens een bewijs dat de reclameinstellingen in Nederland de luis in de pels van de Nederlandse taal zijn. **Mevrouw Taal zei wel begrip voor onze ontstemming te hebben en er in de toekomst rekening mee te zullen houden.**

Behoud de eenheid van ons taalgebied

Door Renaat van Beek uit Berchem-Antwerpen

Onlangs keek ik op de Nederlandse Televisie naar de leuke taalquiz "De Taalmeester". Er waren drie deelnemers, waaronder de bekende acteur Piet Römer. Op een bepaald moment kwam het probleem ter sprake van de ondertiteling van Nederlandse TV-programma's zoals Baantjer op de Vlaamse TV-zenders (en omgekeerd de ondertiteling van Vlaamse programma's op de Nederlandse zenders). Blijkbaar vond men dat toch een beetje vreemd, maar de heer Römer meende dit te moeten verdedigen met het argument dat het "Vlaams" een aparte taal is met een aparte woordenschat en een aparte zinsbouw.

Met alle respect voor de grote acteur die de heer Römer ongetwijfeld is, maar ik vond dit nogal bizar. Om te beginnen bestaat er geen "Algemeen Vlaams". De officiële taal in Vlaanderen is het Nederlands en wie bijvoorbeeld de moeite doet om de huidige generatie Vlaamse schrijvers te lezen (helaas worden Vlaamse auteurs in Nederland nauwelijks gelezen) zal merken dat die het geschreven Nederlands meer dan behoorlijk onder de knie hebben. Zelf heb ik het nog meegemaakt dat de helft van de Vlamingen (en soms veel meer) op TV met het grootste genoegen naar de conférences van Toon Hermans en Wim Sonneveld én naar de programma's van een Mies Bouwman keken en daarbij helemaal geen ondertiteling nodig hadden. Mijn kinderen zijn groot geworden met TV-programma's als de Fabeltjeskrant, Kunt U mij de weg naar Hamelen vertellen, mijnheer Kaktus, Swiebertje enz., en dat alles, jawel, zonder ondertiteling. En later lachten we ons een deuk met de hilarische shows van André van Duin, Corrie van Gorp en wijlen Frans van Dusschoten – en nogmaals, zonder ondertiteling. En zelfs nu kan het nog dat Vlaams "entertainment" (zoals dat in het huidige jargon heet) op de Nederlandse televisie zonder ondertiteling wordt gebracht. Ik denk hierbij aan de meisjes van K3 (met ondertussen het in Vlaanderen goed ontvangen oerhollandse Josje), aan Samson en Gert, aan Kabouter Plop. Het kan dus toch!

Waarom kan het niet met programma's als Baantjer, Flikken e.a. Dit heeft mijns inziens vooral te maken met de steeds slordiger gesproken taal die vooral door de commerciële televisiezenders wordt gebruikt. Ik moet eerlijk toegeven dat wanneer ik in Nederland ben het voor mij dikwijls een probleem is jongere mensen te begrijpen. Een tijd geleden bezocht ik met een Antwerpse groep Bergen-op-Zoom (toch maar een dertigtal kilometers vanuit Antwerpen). Wij werden rondgeleid door een stadsgids, een wat oudere dame, die een prachtig zogenaamd ouderwets Nederlands sprak. Een lust voor het oor! Na afloop gingen we, zoals het goede Vlamingen past een pintje drinken in het centrum. Erg vriendelijke bediening door leuke jongelui! Slechts één probleem: we begrepen nauwelijks wat ze zeiden. Het kon wat ons betreft net zo goed Oost-Indisch of potchinees zijn. Het was polderhollands, het lelijke taaltje dat je nu in Nederland hoort van Friesland tot in Zeeuws-Vlaanderen. Ik geef toe: in Vlaanderen gaat het er niet beter aan toe. Daar zitten we met het zogenaamde verkavelingsvlaams, een slordig tussentaaltje dat aanleunt bij het Antwerps – tussen haakjes: Antwerps is geen Vlaams, maar een Brabants dialect. We hebben niet alleen de verengelsing (inderdaad, een steeds groter wordend probleem), maar ook een naar mijn mening even groot gevaar,

nl. het uiteenvallen van het Nederlands in twee aparte talen (Römer zou op termijn wel eens gelijk kunnen krijgen). Het is bekend dat dit door bepaalde groepen in Vlaanderen om politieke redenen wordt gewenst en gepromoot.

Het is mijns inziens de hoogste tijd om vooral de beleidsmakers hiermee te confronteren en hen aan te sporen deze kwalijke ontwikkeling tegen te gaan, bijvoorbeeld door het vak Nederlands in het onderwijs te herwaarderen.

N-VA en CD&V Steunen verengelsing universiteiten

Fientje Moermans

Zoals bekend neemt het gebruik van het Engels als instructietaal op de Nederlandse universiteiten hand over hand toe. Sommige studierichtingen zijn nergens meer Nederlandstalig. Veel Nederlandse studenten die daar niet van gediend zijn weken de afgelopen jaren uit naar Vlaamse universiteiten omdat de Nederlandse taal daar wel werd beschermd. WERD, want in juni heeft het Vlaams Parlement een wetsvoorstel aangenomen van het Parlements lid van de liberale partij Open-VLD, Fientje Moermans, om het mogelijk te maken het gebruik van het Engels als instructietaal op de Vlaamse universiteiten uit te breiden. Tegen stemden de fracties van Vlaams Belang, LDD en Groen! Tot de voorstemmers behoorden de fracties van CD&V en de Nieuw-Vlaamse Alliantie. De wegen van de Christen Democraten zijn nu eenmaal ondoorgankelijk dus daar kun je zoiets nog van verwachten, maar dat de Vlaams-nationale verkiezings-overwinnaars, aan de welken zo veel kiezers hun steun hebben verleend om het Nederlands te beschermen, ervoor hebben gestemd is uitermate zorgwekkend. Taalverdediging heeft bij de fractie van de N-VA navraag gedaan naar dit opmerkelijke stemgedrag. Men vertelde dat voorgestemd was om de Vlaamse universiteiten internationaal niet op achterstand te laten geraken. Verder viel volgens de woordvoester de verruiming nog wel mee, de vermeerdering zou maar 30 studiepunten betreffen en voor degenen die volledig in het Nederlands les wilden hebben zou in Vlaanderen nog ten minste één universiteit de opleiding geheel in het Nederlands moeten aanbieden (was één universiteit per provincie). Taalverdediging is over het stemgedrag van de twee partijen erg ongerust en sluit zich daarom van harte aan bij de oproep van haar geestverwanten van de Vlaamse Volks Beweging de Parlementsfracties te laten weten het niet eens te zijn met de inhoud van het wetsvoorstel. Vlaams Parlement, fractie CD&V tel : (0032)[0]25524313, post: Leuvenseweg 86, 1000 Brussel, e-post: bart.desmet@vlaamsparlement.be / Vlaams Parlement, fractie N-VA tel : (0032)[0]25524210, post : Leuvenseweg 86 1000 Brussel, e-post : peter.buysrogge@vlaamsparlement.be

Provincie Antwerpen blijft nog even!

Door: Guy van Gorp (bestuurslid Marnixring)

Bijna twee jaar geleden dienden Rita de Bont en Francis van den Eynde, beiden lid van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers voor het Vlaams Belang, een voorstel tot wijziging van artikel 5 van de Grondwet in. Daarin worden namelijk het aantal en de namen van de provincies vastgelegd en wie eraan wil tornen, dient dus dat artikel te herzien volgens de geijkte procedure. Maar nogal voorspelbaar werden zij niet gevolgd door de meerderheid van hun collega's, zodat ook tijdens de huidige legislatuur er niets zal veranderen. Enkele cynici opperden zelfs 'dat het land en de provincies misschien sneller afgeschafte zullen zijn dan van naam veranderd!' Het doel was nochtans erg eenvoudig: het vervangen van de provincienaam 'Antwerpen' in 'Midden-Brabant' en de aangeleverde argumentatie lijkt ons niet oninteressant voor wie van de verdediging van onze taal en de kennis van onze geschiedenis zijn zaak gemaakt heeft! De naam 'Brabant' is afkomstig van een Frankische gouw: de 'pagus Bracbatensis' waar van oudsher zowel Germaanse als Romaanse dialecten werden gesproken. De eerste aanzet tot de vorming van het hertogdom Brabant gebeurde in 825, toen de Schelde de grens werd van de twee erfstaten van het Karolingische rijk: West-Frankenland (het latere Frankrijk in het westen) en Oost-Frankenland (later Duitsland in het oosten). Deze natuurlijke grens doorsneed de taalgrens tussen de Germaanse en Romaanse dialecten. Een volgende stap is de vorming van het graafschap Leuven, waaruit omstreeks 1200 het hertogdom Brabant zal geboren worden. Tot dat hertogdom gaan noordelijke en oostelijke gebieden behoren die nooit tot de gouw behoorden, zoals bijvoorbeeld de Antwerpse Kempen. Van de vroegere gouw omvat het hertogdom enkel het graafschap Brussel en het Nijvelse deel van het graafschap Halle. Het hertogdom Brabant is dus iets heel anders dan de gouw en bestond uit overwegend Nederlandstalige gebieden. Slechts aan de zuidelijke rand van het hertogdom lagen er ook enkele gebieden die van oudsher Romaans waren.

Het gebied van de huidige provincie Antwerpen hoorde tot het einde van de achttiende eeuw tot het hertogdom Brabant. De heerlijkheid Mechelen was daar officieel niet bij maar stond meestal onder Brabantse invloed. De stad Antwerpen ressorteerde in de veertiende eeuw zelfs een paar decennia onder de Vlaamse graven. Ze keerde evenwel naar Brabant terug en beleefde haar grootste bloei in de eerste helft van de zestiende eeuw als bloeiende havenstad. Maar de pijnlijke gebeurtenissen van de Tachtigjarige Oorlog scheurden het hertogdom in twee stukken. Van 1648 tot het einde van de achttiende eeuw vormde Staats-Brabant (d.i. min of meer de huidige Nederlandse provincie Noord-Brabant) een van de generaliteitslanden. De emancipatie van Staats-Brabant gebeurde zowat 150 jaar later, eerst als Bataafs-Brabant en dan als Noord-Brabant. De Franse invasie van 1793 maakte een definitief einde aan het hertogdom. De Franse omschrijvingen 'Département de la Dyle' en 'Département des Deux-Nèthes' lagen op Brabantse grond. Het departement der Beide Netten werd gevormd in 1795 en bij de annexatie van het Koninkrijk Holland werd het arrondissement Breda eraan toegevoegd, zodat het in grote trekken overeenkwam met het oude markgraafschap Antwerpen. De hoofdstad was Antwerpen en het departement was onderverdeeld in vier arrondissementen: Antwerpen,

Breda, Mechelen en Turnhout. Na de Franse tijd herdoopte de Nederlandse koning Willem I het tot provincie Antwerpen en Breda werd er weer van losgekoppeld en toegevoegd aan Noord-Brabant. Op het grondgebied van het voormalige hertogdom lagen dus vanaf dan: de provincie Noord-Brabant (de gelijknamige provincie in het huidige Nederland), de (nu Belgische) provincie Antwerpen en de provincie Zuid-Brabant (de huidige provincies Vlaams- en Waals Brabant). Na de Belgische onafhankelijkheid bleef de naamgeving der provincies bestaan, alleen kreeg de provincie Zuid-Brabant de naam Brabant. Dat was uiteraard bedoeld door de nieuwbakken Belgische overheid om de link met het Noorden te verdonkeremanen. En in de loop van de geschiedenis van België verkavelde het aloude hertogdom nog verder: door de vorming van gewesten en gemeenschappen ontstond o.a. een apart tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De provincies Vlaams- en Waals-Brabant kwamen voort uit de oude unitaire provincie Brabant en maken deel uit van respectievelijk het Vlaamse en het Waalse Gewest.

Na de Belgische onafhankelijkheid en tot op vandaag zijn de meeste delen van het oude hertogdom Brabant in hun naam de band met het verleden blijven uitdrukken. Enkel de naam van het geografische midden ervan, Antwerpen, wijst niet op die historische band. Dat kan concreet goedge maakt worden door de provincie Antwerpen de naam te geven die niet enkel logisch is, maar ook historisch juist: Midden-Brabant. Naast het ontwikkelen van deze historische argumenten keken de auteurs van het voorstel ook naar de toekomst. De Brabantse institutionele opdeling is immers het gevolg van kunstmatige nationaal-staatkundige opdelingen en de wens tot eentalige gemeenschappen. Daartegenover staat onmiskenbaar ook een economische en sociale werkelijkheid die de taalgemeenschappen en zelfs de landsgrenzen overstijgt. Als groot middengewest in de Benelux en Europa zouden de onderscheiden Brabantse onderdelen een belangrijke rol kunnen spelen in de Nederlandse en Europese integratie-gedachte. Het moet in die zin mogelijk zijn een samenbundelende (d.i. federerende) dynamiek te ontwikkelen, die kan uitmonden in een waarachtig Europees confederalisme. Het kan een uitdaging zijn om binnen de Brabantse ruimte een stuk klassiek Europa op te bouwen, dat gebruik maakt van de rijke diversiteit van alle Brabantse delen in de Lage Landen.

De stedelijke regionale ontwikkelingen en de samenwerkingsverbanden die in het kader van bijvoorbeeld economische ontsluitingen zijn of zullen ontstaan in Noord en Zuid (en die staats- en deelstaatsgrensoverschrijdende afmetingen aannemen), kunnen een troef zijn om het oude Brabantse middengewest een dynamische toekomst te geven. Het is zeker wenselijk dat omwille van de duidelijkheid de naam Brabant dan ook herkenbaar is in alle huidige deelgebieden van het oude hertogdom. Om verwarring met de Europese havenstad Antwerpen te voorkomen, kan de voorgestelde benaming 'Midden-Brabant' probleemloos in de plaats komen van deze van de huidige provincie Antwerpen. Vermeldenswaard is alleszins dat de Marnixring Internationale Serviceclub, die op 2 oktober a.s. in Antwerpen haar jaarlijkse erepenning zal uitreiken aan de stichting 'Taalverdediging', voor intern gebruik sinds enkele maanden is overgeschakeld op de benaming 'Midden-Brabant'. Of hoe soms het 'werkelijk land' het 'wettelijk land' een lesje kan leren in correcte en zinrijke naamgeving...

Hoe het Engels bijna ten onder ging

Door Han Maenen (taalanalist STV)

Zoals onze taal nu om zijn overleven moet vechten, zo moest het Engels na 1066 de aanvallen van het Frans en het Latijn weerstaan. En het Iers, waarover ik de vorige keer schreef, heeft nu vermoedelijk het keerpunt bereikt. Waren het in de negentiende eeuw de ouders die hun kinderen in het Engels wilden laten opgroeien, nu zijn het weer de ouders die tweetalige scholen oprichten om hun kinderen zowel Iers als Engels te laten spreken en een waardevol cultuurgood te redden. Wij moeten niet tegen het Engels vechten, maar tegen het misbruik dat door bepaalde belangen van die taal wordt gemaakt om Europa te verengelsen. In de Romeinse tijd werden de Britse eilanden bewoond door Keltische stammen mét hun talen. De Romeinen hebben Ierland nooit bereikt. Toen de Romeinen het grote eiland rond 410 prijsgaven, kwam de weg vrij voor Germaanse stammen uit Noord-Duitsland en Denemarken, de Angelen, de Saksen en de Juten, om het in bezit te nemen. Zij kwamen in 449, waarna ze langzaam het hele tegenwoordige Engeland in bezit namen; veel Kelten werden naar Wales, Ierland, Schotland en Cornwall verdreven. De Germaanse stammen namen hun talen mee, die zich tot het Oud-Engels of Angelsaksisch ontwikkelden. Deze taal verschilt zó sterk van het tegenwoordige Engels dat hij vrijwel onleesbaar is. De oervorm van het Engels moet echt geleerd worden en is een van de vakken bij de universitaire studie Engels. Hier is de nog redelijk leesbare tekst van het Onze Vader in het Oud-Engels:

Fæder úre, ðú ðe eart on heofonum, Sí ðín nama gehálgod. Tó becume ðín rice. Gewurde ðín willa, On eorþan swá swá on heofonum. Urne dægwhamlícan hlaf syle ús tóðæg. And forgyf ús úre gyltas, Swá swá wé forgyfaþ úrum gyltendum. And ne gelæd ðu ús on costrunge, Ac álys ús of yfele. Sôþlice.*

Koning Alfred begon rond 890 met de Anglo-Saxon Chronicle (Angelsaksische kroniek). De meeste teksten daarvan zijn voor moderne lezers die geen Oud-Engels kennen onleesbaar. De grootste geleerde was The Venerable Bede, of: De Eerbiedwaardige Bede, een monnik, theoloog en historicus die leefde tussen 673-735. Hij schreef een geschiedenis van de nieuwe staat, The ecclesiastical history of the English Nation, of De Kerkelijke Geschiedenis van de Engelse Natie. Vanaf ongeveer 850 begonnen de aanvallen van de Noormannen, die na een lange strijd werden afgeslagen. Veel woorden uit het Scandinavisch zijn als leenwoorden in het Engels terecht gekomen. Van al die woorden als voorbeeld het Scandinavische woord draum, in het Nederlands en het Engels overgenomen als droom, resp. dream. Ongeveer de helft van de huidige Engelse woorden hebben Oud-Engelse wortels, de rest ontwikkelde zich uit leenwoorden. De Scandinavische talen brachten het Engels niet in gevaar, zij verrijkten de taal met veel nieuwe woorden. De bovengenoemde koning Alfred was een belangrijke wetgever en droeg grotendeels bij tot de uiteindelijke nederlaag van de Noormannen. Hij herstelde het kerkelijk leven en deed veel voor kunsten en wetenschap. Rond het jaar 1000 waren de Noormannen definitief verslagen. Zij waren als Germanen stamverwant met de Angelsaksen, waardoor de vele achterblijvende Scandinaviërs gemakkelijk met de Angelsaksen samensmolten. In 1066 vielen de Normandiërs, verfranse afstammelingen van Noormannen, onder Willem van Normandië vanuit Frankrijk Engeland binnen en veroverden het na de Slag bij Hastings: de definitieve en geslaagde Noormanneninval via een omweg. Met de Normandiërs volgde een massieve invasie van het Latijn en het Frans, die het Engels teruggedrong tot huis-, tuin- en keukentaal.

KLM, het Nederlands uit de lucht?

Onlangs verscheen er een artikel in het Algemeen Dagblad, waarin stond dat de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij had besloten voortaan de berichten aan boord van de vliegtuigen niet meer in het Nederlands om te roepen. Nu werd in het verleden het omroepen in het Nederlands wel eens "vergeten" of zag men ervan af omdat er maar weinig Nederlandstaligen in het vliegtuig zaten, maar dat het niet meer gebruiken van de landstaal van de luchtrederij tot standaard zou worden verheven ging ons toch echt te ver. Taalverdediging nam daarom contact op met de persvoorlichting van de KLM. Men ontkende daar in alle toonaarden de afschaffing van onze taal. Het was volledig uit de lucht gegrepen, zei men. Daarop wendden wij ons tot de schrijver van het krantenartikel, de heer Avontuur. Hij zei de afschaffing uit betrouwbare bron te hebben vernomen, maar wilde zijn bron niet noemen. Zodoende moeten we er voorlopig maar van uitgaan dat het om een onbevestigd gerucht gaat. Waakzaamheid blijft echter geboden, zeker ten aanzien van de KLM, die bepaald niet als een Nederlandsvriendelijke maatschappij mag worden beschouwd. Wij roepen onze lezers die de komende tijd een vlucht met een van de KLM-vliegtuigen gaan maken op, goed op te letten en ons in te lichten als er niet in het Nederlands wordt omgeroepen.

Reclame voor tweetalig onderwijs

Het organiseren van de ondergang van onze taal door middel van het invoeren van tweetalig onderwijs geeft inmiddels zo veel mensen werk dat zo langzamerhand gesproken mag worden van een bedrijfstak. Om deze bedrijfstak te handhaven en uit te breiden worden kosten noch moeiten gespaard. Half-overheidsinstelling Europees Platform voor Nederlands Onderwijs (EPNO), dat de verengelsing van de schooljeugd stuurt, schuwt daarom de publiciteit niet. Waar men het ook maar wil afdrucken of uitzenden steekt EPNO de loftrumpet over deze, voor onze taal, hoogst gevaarlijke wijze van lesgeven. Daarbij ontvangt men de volledige medewerking van de betreffende publiciteitsorganen. Enige vorm van journalistieke kritiek blijft doorgaans achterwege. Juichend worden de verhalen van EPNO weergegeven. Hoe komt het nu toch dat de pers en de omroepen dit zo willig doen? vragen wij ons af. Zou de overheid druk uitoefenen op de publiciteitsmedia of zou er eenvoudigweg grof voor worden betaald? Wil de Nederlandse bevolking wel zo veel geld uitgeven aan de vernietiging van het Nederlandstalig onderwijs? Daar zou politiek Den Haag wel eens over mogen nadenken. Per slot van rekening komt het kostbare invoeren van het Engels als lestaal bijna geheel ten laste van de belastingbetalers, dus van u. Het wordt daarom de hoogste tijd dat door de Tweede Kamer eens onderzoek naar de gang van zaken bij het EPNO wordt ingesteld en dat er een overzicht wordt gegeven van ALLE kosten die het invoeren van het Engels als lestaal met zich meebrengt: een parlementair onderzoek dus. Welke partij vraagt dat onderzoek aan? (zie ook bladzijde 10)

Proces tegen het BOOR

Eind juli zou vonnis gewezen worden in ons proces tegen het onwettig tweetalig basisonderwijs in Rotterdam. Zou, want de uitspraak is uitgesteld tot 3 november. Redenen voor dit uitstel zijn niet medegedeeld.

'Sail 2010' (beter zou zijn 'Zeil 2010')

Door Han Maenen (taalanalist STV)

Ik ben op de sail-zondag via een speciaal arrangement zo'n vijf uur op het water geweest, tussen alle bootjes, boten, sloopjes en schepen. Het evenement was fantastisch, maar wat taal betreft was er het een en ander op aan te merken. Ook hier woedde helaas de Engelse ziekte! In een van de havens ten westen van Amsterdam stond een grote tent waar je je 'boarding pass' kon krijgen. 'Instapkaart' klonk waarschijnlijk niet mooi genoeg. Het volgende werd omgeroepen als passagiers aan boord van een schip konden gaan: "De passagiers voor schip X kunnen naar de gate gaan om te boarden." Op het Centraal Station was een lang spandoek aangebracht met de Engelse leus I amsterdam, die in verschillende andere talen was vertaald (zie foto). Eén taal ontbrak en je kunt wel raden welke. Het past uitstekend bij het 'tweetalige' Amsterdam. Ik ben benieuwd wanneer de wal het schip eindelijk zal doen keren!

Femke Halsema (GroenLinks)

De voorvrouw van GL, Femke Halsema, heeft zich schuldig gemaakt aan het onnodig gebruik van Engels. Ons kaderlid de heer Van Gils uit Baarle-Nassau (N-Brabant) schreef daarop onderstaande protestbrief aan GroenLinks:

"In de Volkskrant 22 juli 2010 antwoordt mevrouw Halsema op de vraag van Johan Koning: "Nu er geen Paars-plus meer komt, wat is mijn stem aan jou dan nog waard?" "It ain't over till the fat lady sings." Waarom moet dat in het Engels? Wat betekent dit overigens? Mevrouw Halsema meent waarschijnlijk dat iedere inwoner van Nederland Engels verstaat of het wellicht behoort te verstaan. Het is absoluut niet zo dat de meeste Nederlanders het Engels beheersen. En ook al was dat zo, dan getuigt het van gebrek aan respect voor de Nederlandse taal om op die, als wellicht grappig bedoelde, manier antwoord te geven. Of bent u van mening dat ik in een dergelijke situatie de Volkskrant om een vertaling moet vragen? Waarom wordt er zo nonchalant omgegaan met de Nederlandse taal, de achtste taal van de wereld, zoals te lezen is in het betoog in de Volkskrant van dezelfde datum met als titel 'De adder ligt onder het gras' van lanthe Sahadat? In genoemd artikel wordt aandacht besteed aan de jaarlijkse intensieve cursus Nederlandse taal en cultuur van de Nederlandse Taalunie voor buitenlandse studenten. Als zo veel studenten uit alle windstreken het de moeite vinden om Nederlands te studeren, dan dienen wij zelf toch ook onze taal te respecteren."

Nieuwsbrief 2010-3

"LUIK-LIÈGE"

Taalverdediging legt zich niet neer bij de wijziging van "LUIK" in "LIÈGE" op de borden langs de snelwegen in (Nederlands) Oost-Limburg. Rijkswaterstaat, de beheerder van de borden, is van plan de Nederlandse benaming te vervangen door de Franse op grond van een vage richtlijn uit een ver verleden waar verder vrijwel geen enkel ander land zich veel van aantrekt. Op grond van de Wet Openbaarheid van Bestuur hebben wij de minister van Verkeer gevraagd ons de oorsprong en de inhoud van de richtlijn mede te delen. Daar was hij bij het ter perse gaan van deze Nieuwsbrief nog niet achter gekomen, waardoor ons een maand uitstel van beantwoording werd aangekondigd.

Wordt vervolgd.

Een pluim voor Vleveka

Taalverdediging heeft in het verleden bij de winkelketen ACTION geklaagd over een ernstig tekort aan Nederlands op bepaalde verpakkingen. Een voorbeeld daarvan is nog steeds het A4 afdruppapier "imageprint" waar geen woord Nederlands op staat. Anderzijds worden "bordrugenvelopen" (een vondst op zich) verkocht van het merk Vleveka, waarbij op de toch niet karig bedrukte verpakking uitsluitend Nederlands staat. Dat mogen wij dan normaal vinden, maar waar vind je zoiets nog? Prijzenswaardig!

Neutraceuticals zwicht

In Nieuwsbrief 2010-2 heeft u kunnen lezen dat het Maastrichtse verzendhuis Neutraceuticals, tegen zijn belofte in, gewoon doorging met het sturen van Engelstalige rekeningen naar klanten in Nederland en Vlaanderen. Wij raadden toen aan deze rekeningen terug te sturen met de opmerking dat het geschrift onleesbaar was, want niet in het Nederlands. Een van onze Vlaamse aanhangers deed dit en ontving zowaar een nieuwe rekening in de eigen taal! Deze handelwijze werkt dus. Tref de onwillige koopman in zijn geldbuidel en hij draait om als een blad aan een boom. Zeg het voort.

Kabinetsformatie

Tijdens de besprekingen over de vorming van een regering van VVD en CDA met gedoogsteun van PVV meende Taalverdediging het ijzer te smeden toen het heet was. Wij stuurden onderstaande brief aan de PVV-onderhandelaars met onze wensen op taalgebied. Hoe het met de formatie af zal lopen weten wij natuurlijk nog niet, maar we laten u toch weten wat wij indertijd hebben verzocht:

"Alvast van harte gelukkigwens met het bereiken van de status kandidaat-gedoogpartij van de nieuwe regering. Zeer binnenkort gaan de onderhandelingen beginnen voor de totstandkoming van het regeer- en gedoogacckoord. Wij hopen dat de kwestie van het tweetalig basisonderwijs door de PVV-onderhandelaar daarbij niet over het hoofd gezien zal worden. De uitspraak van de rechtbank van Rotterdam inzake het proces van Taalverdediging tegen het BOOR over het EarlyBird project, die eind juli werd verwacht, is wederom verdaagd, volgens ons omdat de rechtbank eerst zicht wil hebben op het beleid van de nieuwe regering in dezen. De opstelling van de PVV-onderhandelaar is daarom van het grootste belang. Wij wensen u veel sterkte met de onderhandelingen en hopen door ons verzoek iets van onze ideeën in het regeer- en gedoogacckoord terug te zien."

Onnodig Engels bij de FNV

In haar onderzoek naar onnodig gebruik van Engels door de sociale media is ons kaderlid Jeannette van den Bosch uit Amsterdam gestuit op geschriften op de webstek van de vakcentrale FNV, die kwistig doorspekt waren met Engelse of Engelsachtige woorden. Mevrouw Van den Bosch richtte zich per e-post tot de boosdoener:

“Waarom in vredesnaam het woord ‘panel’ in plaats van ‘paneel’. Mag ik alstublieft mijn eigen taal blijven horen? Dat Engels, daar heb ik helemaal geen behoefte aan. Weg met die dikdoenerij. Blijf uzelf, dan bent u op zijn best. Als ik al dat onnodige Engels zie, heb ik al gegeten en gedronken en lees ik niet verder. PS: hieronder valt ook Market Research. Het is gewoon: Marktonderzoek.”

Het antwoord van de heer E.A. Seed namens de FNV was erg lang, grotendeels niet ter zake doende, en dat moeten wij onze lezers besparen. Wel nam Jeannette van den Bosch de handschoen op en pareerde per e-post:

“Met zogenaamde ‘Letterwoorden’ heb ik helemaal geen probleem, omdat er toch een Nederlands klinkend woord uit is ontstaan en voor sommige woorden bestaat geen goede Nederlandse variant. Maar in het laatste geval zeg ik dan weer: Waarom niet op zijn Nederlands, zoals alle buurlanden doen: aanpassen aan de eigen taal. Wij gebruiken hier in Nederland zo langzamerhand allerlei klanken (of tweeklanken) en klinkers die niet eens in ons alfabet voorkomen. Het betreft hier een vergaande verloederling van onze taal. Ik voel mij als Nederlandse beledigd. Daartoe heb ik het volste recht, want het betreft mijn moedertaal, die wordt vertrapt en aan de kant geschoven. Het is gewoonweg een potsierlijke vertoning, zo slecht als hier tegenwoordig Nederlands wordt gesproken en geschreven en dat is de schuld van... de Nederlanders zelf, die niet doorhebben dat ze hun identiteit aan het verliezen zijn door een soort dialect te gaan spreken. Ze beseffen niet dat je juist dan niet meer voor vol wordt aangezien. Denkt u niet dat de ‘keuze’ is gevallen op uw instelling. De Stichting Taalverdediging gaat alle webpagina's aanpakken op nodeloos Engels ten koste van de moedertaal, het Nederlands.”

Taalverdediging in de pers

De redactie van deze Nieuwsbrief probeert uiteraard op de hoogte te blijven van alle berichten over het onnodig gebruik van Engels (en andere vreemde talen) die verschijnen in de diverse dag- en weekbladen, tijdschriften en andere geschriften. Toch kan er ons iets ontgaan. Daarom doen wij een dringend beroep op u ons ervan op de hoogte te stellen indien u in uw krant of tijdschrift iets op dit gebied leest. Als u een bericht tegenkomt waarin de Stichting Taalverdediging

vermeld wordt, zijn we natuurlijk extra nieuwsgierig naar de inhoud. Zo ontvingen we in juni vele reacties van taalverdedigers die in De Telegraaf het artikel van Menzo Willens gelezen hadden over ons protest tegen de omnoeming van de luchthaven Rotterdam in “Rotterdam-The Hague Airport”.

Cultuurverdrag Verenigde Naties

Nadat de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal er in 2009 hun goedkeuring aan hadden verleend, is het Verdrag Betreffende de Bescherming en de Bevordering van de Diversiteit van Cultuuruitingen van de VN-organisatie UNESCO in Nederland op 9 januari 2010 in werking getreden. Dit verdrag biedt de regering de mogelijkheid de eigen taal en cultuur overal en altijd te beschermen tegen vreemde taal- en cultuurinvloeden en -bedreigingen. Met dit verdrag in de hand kan o.a. de verengelsing worden bestreden. Taalverdediging is benieuwd wat de Nederlandse regering ermee gaat doen en zal dit verdrag ook noemen wanneer overheidsinstellingen wordt verzocht onze taal te handhaven en zich niet te buiten te gaan aan het gebruik van onnodig Engels.

Onderwijsblad

Naar aanleiding van een welhaast euforisch artikel over de verengelsing van het Nederlands onderwijs onder leiding van het Europees Platform voor Nederlands Onderwijs in het blad van de Algemene Onderwijs Bond van juni dit jaar schreef ons bestuurslid Thomas Hoevers een protestbrief op poten aan de betreffende bond waarin hij de nadelen voor onze taal en cultuur alsmede de Nederlandse samenleving in zijn geheel schetste. U kunt het artikel uit het blad bij de redactie van deze Nieuwsbrief opvragen:

“In het Onderwijsblad nummer 12 van 26 juni 2010, stond een geesdriftig artikel over tweetalig onderwijs. Vergunt u mij, daarop enig commentaar te geven.

Ik zit ook bij de Stichting Taalverdediging, die de thans om zich heen grijpende vergaande verengelsing van de Nederlandse taal wil tegengaan. En als zodanig ben ik vierkant tegen dat tweetalige onderwijs. In Rotterdam zijn ze zelfs al bezig met het project ‘Early Bird’, om alvast in het eerste leerjaar van het basisonderwijs de lessen deels in het Engels te geven aan kinderen van vier jaar, nog voordat ze hun eigen taal volledig beheersen, en zo alle leerjaren door. Op die manier groeien ze niet meer op tot Nederlanders maar tot halve Engelsen. De eigen taal zal dan niet meer vanzelfsprekend zijn. Vooral ook als dat in het vervolgonderwijs wordt voortgezet. Als dan ook nog het hoger en universitair onderwijs deels of geheel Engels wordt, dan is het hek helemaal van de dam. De scholieren en studenten zullen de Nederlandse vaktermen van hun studie niet meer kennen. Wie bijvoorbeeld wiskunde studeert, zal niet eens meer weten dat een isosceles triangle in het Nederlands een gelijkbenige driehoek is! Dan kweekt men een Engelstalige elite, het Nederlands wordt een taaltje van de onderklasse, wordt geminacht, en wat er dan gebeurt, dan zien we aan Brussel. Dat was oorspronkelijk een Nederlandstalige stad. Maar vanuit de Franstalige bovenlaag van de bevolking is de stad zeer overwegend Franstalig geworden. Een afschrikwekkend voorbeeld is ook Ierland. Daar is van het oude Iers niet veel meer over. ‘Irish is dead’, zeggen de hedendaagse Ieren. Zo zullen de toekomstige Nederlanders zeggen: ‘Dutch is dead’. Veel Nederlandse bedrijven hebben Engelse namen aangenomen. Hier in Amsterdam heet Markthallen nu Amsterdam Food Center. De postdienst heet nu TNT post. Smakeloos, die naam van een springstof! Dat had Post Nederland moeten zijn, zoals ook Deutsche Post. En als het koninklijk moet zijn: KPN, Koninklijke Post Nederland. De telefoondienst zou dan, in plaats van KPN, KTCN moeten gaan heten: Koninklijke Telecommunicatie Nederland.”

Taalverdedigers in actie

Van mevrouw Feenstra uit Bilthoven (prov. Utrecht): ontvingen wij een bijzonder aardig artikel uit het Algemeen Dagblad over een grote groep studenten Nederlands uit allerlei delen van de wereld die in Woudschoten waren bijeengekomen om hun kennis van onze taal te vergroten. Zij deden dat onder meer door met elkaar uitsluitend Nederlands te spreken en verder door contacten te leggen met de Nederlandse bevolking. Ook bezochten zij tijdens hun verblijf taal- en cultuurcursussen en maakten zij leuke uitstapjes. De leden van de groep verklaarden tegenover de krant dat zij niet alleen uit liefde voor onze taal bestudeerden, maar dat zij dachten er in hun loopbaan veel profijt van te zullen hebben.

De heer De Haan uit Enkhuizen (N-Holland) kwam in het mei-nummer van het blad F-Commerce veel onnodig Engels tegen. Hij richtte zich tot de redactie van F-Commerce met het verzoek dit voortaan niet meer te doen. De heer De Haan zond een lijst met Nederlandse vertalingen van de door hem opgemerkte onnodige Engelse woorden mee.

De heer J Sebök uit Putten (prov. Gelderland) las in mei in het Nederlands Dagblad een artikel waarin de voordelen van het tweetalig onderwijs werden belicht. Hij klom onmiddellijk in de pen om een tegengeluid te laten horen. Zijn brief werd op 28 mei in bovengenoemde krant geplaatst:

Kleuterengels

“Op zich is er niets op tegen als kinderen in een vroeg stadium een tweede taal leren. Maar waarom moet het altijd Engels zijn, en waarom moeten bepaalde vakken, zoals gymnastiek en muziek, alleen nog maar in het Engels gegeven worden? Als de kinderen volwassen geworden zijn, weten ze nog niet wat een bok of rekstok betekent, omdat zij alleen de Engelse termen kennen. De Nederlandse gesprekspartners zullen dan ook gauw die Engelse woorden overnemen, want zij zullen nooit laten merken dat ze die Engelse woorden niet kennen. Daar schamen zij zich voor. Het is dus weer een aanval op het Nederlands en past goed in de weg-met-ons mentaliteit.”

De heer Chris van de Berg beklagde zich bij de politie van Den Haag over het geven van de Engelse naam “Integrity and security” aan de afdeling die voorheen “Integriteit en veiligheid” heette. De politie antwoordde hem dat dit in navolging gedaan was van dezelfde omnoeming in het politiedistrict Midden-Holland. Met andere woorden: als andere politiedistricten het slechte (taal)pad op gaan, dan doen wij dat ook maar.

Van de heer J. Wessel uit Ridderkerk ontvingen wij het volgende: Van de in Nederland opererende onderneming “Men at work” (hoe verzin je zo'n naam?) kreeg ik een e-postreclame waarvan de tekst wemelde van Engelse woorden en schreef:

“U heeft het in uw per e-post verzonden propagandamateriaal over prints, trends, need we say more?, ever-popular, in love, webshop, powerhouse, the states, A-listers, closer look en check. Afgezien van het feit dat uw bedrijfsnaam “MEN AT WORK” al irritant genoeg is, vraag ik mij af waar uw ziekelijke gewoonte vandaan komt om uw teksten te larderen met Engelse woorden en uitdrukkingen. Zo doet u wel erg uw best om de Nederlandse taal te verloederen tot een hyperventilatieverwekkend koeterwaals. Meent u dat er van het gebruik van Engelse woorden en uitdrukkingen een toegevoegde waarde uitgaat of dat u daardoor blijf geeft van

een grotere intelligentie? Ik meen daarentegen dat de wijze waarop u zich uitdrukt psychopathologische trekken heeft. Bovendien lijkt het mij dat uw beheersing van het Nederlands op een lager niveau staat dan uw Engels. U heeft het over “hebben we sinds kort verwelkomt”. Welnu, de Nederlandse grammatica schrijft voor dat een voltooid deelwoord van een werkwoord dat in de verleden tijd de uitgang “de” heeft, op “d” eindigt, i.c. “verwelkomde” – “verwelkomd”. Moeilijk, hè. Doe normaal en richt zich u als een in Nederland opererend bedrijf tot het Nederlandse publiek in het Nederlands.”

Een ereplaats in deze rubriek komt wel toe aan de heer Frank Masschelein uit Poperinge (prov. W-Vlaanderen). Hij stak de afgelopen tijd maar liefst vijf keer de handen uit de mouwen om taalzondaars te berispen, te weten:

1. Hij deed zijn beklag bij het OCMW (Sociale Dienst) te Nieuwpoort aan de Vlaamse kust, omdat deze instelling tegen de geldende taalwet in tweetalige opschriften (Nederlands/Frans) in haar gebouwen had geplaatst. Uitkomst: het OCMW verontschuldigde zich en deelde mee de opschriften onmiddellijk te hebben vervangen door eentalig Nederlandse.
2. Ook in de stad Waregem (tussen Gent en Kortrijk) ging het OCMW in de fout. Men had daar de antwoordapparaten tweetalig ingesproken. Op zijn klacht hierover ontving de heer Masschelein als antwoord van het Stadsbestuur dat het onthaalbericht zal worden aangepast, in dier voege dat de tekst uitsluitend nog Nederlandstalig zal zijn.
3. Electrolux Belgium ontving van Frank Masschelein een klacht vanwege het ontbreken van een Nederlandse gebruiksaanwijzing voor ingebouwde koelkasten. Er waren hem alleen gebruiksaanwijzingen in het Duits, Frans en Engels ter hand gesteld, terwijl het bedrijf toch in Vlaanderen gevestigd is. Uitkomst: de onderneming antwoordde dat haar dienst marketing nog niet in staat was gebleken de gebruiksaanwijzing naar het Nederlands te vertalen.
4. Het aartsbisdom Mechelen-Brussel had ter gelegenheid van zijn 450e verjaardag tweetalig materiaal verspreid in het uitsluitend Nederlandstalige deel van het aartsbisdom. Dat schoot de heer Masschelein in het verkeerde keelgat en hij maakte de aartsbisschop, Godfried Kardinaal Danneels, deelgenoot van zijn grieven. Uitkomst: de kerkvorst verontschuldigde zich en zegde toe dat er in de toekomst met de taalgevoeligheid zeker rekening gehouden zal worden.
5. Onze actieve taalverdediger richtte zich ten slotte tot de (inmiddels afgetreden) minister Van Ackere over gebrekkig Nederlands taalgebruik bij Infrabel (nevenorganisatie van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen). Uitkomst: de minister kondigde aan dat er in de toekomst grotere aandacht zal worden besteed aan het taalgebruik in de documenten van Infrabel. De gedelegeerd bestuurder Luc Lallemand is opgedragen er persoonlijk aandacht aan te besteden.

Erepenning Marnixring

Zoals u in onze vorige Nieuwsbrief heeft kunnen lezen is Taalverdediging de eer ten deel gevallen de prestigieuze erepenning 2010 van de Marnixring te mogen ontvangen. Het bestuur van de Marnixring heeft medegedeeld dat de uitreiking zal plaatshebben op 2 oktober aanstaande te Antwerpen. In onze volgende Nieuwsbrief uiteraard een uitvoerig verslag hiervan.

Zuid-Afrikaanse prijs voor Stef Bos

In februari heeft Stef Bos in Pretoria een prijs ontvangen voor zijn bijdrage aan de Afrikaanse taal en muziek. Stef Bos is getrouwd met een Afrikaner dame, woont en werkt in Zuid-Afrika en zingt op zijn nieuwe CD "Kloofstraat" (maart 2010) nummers in het Afrikaans, met Nederlandse uitspraak. De Zuid-Afrikaanse kranten berichtten in februari dat de Afrikaanse taal- en Cultuur-

vereniging ATKV (afdeling Pretoria-Oost) op deze CD vooruitliep en de "Belgische" zanger en liedjesschrijver een toekenning voor zijn inzet voor het Afrikaans had gegeven. Stef Bos sprak op de hiervoor georganiseerde ATKV-bijeenkomst over hoe hij op het Afrikaans verliefd geraakt is: *"Dis 'n liefde wat nou lankal die stadium van verliefdheid verby is. Dit het ná al die jare diep onder my vel begin kruip en sou ek dit wil los, is dit nie moontlik nie, want dis nou 'n deel van my. Die taal het my na hierdie land gebring."*

Met zulke vrienden kan het Afrikaans zich verheugen op een goede toekomst!

B(ah) - post

Tot dusver werden de brieven en pakketten in België bezorgd door De Post in Vlaanderen, La Poste in Wallonië, Die Post in het Duitstalige landsgedeelte en door De Post/La Poste in het hoofdstedelijk gewest Brussel. Dat wordt nu anders. De Belgische posteries worden geprivatiseerd en heten voortaan: B-Post, uit te spreken op zijn Engels als "bie Poost".

Taalverdediging raadt iedereen aan dat niet te doen. Net zoals steeds meer Nederlanders het vertikken om hun postinstelling TNT, "tie en tie" te noemen, zoals de leiding van de onderneming het graag hoort, zouden de inwoners van België, of zij nu Nederlandstalig, Franstalig of Duitstalig zijn, de gewenste Engelstalige uitspraak aan hun laars behoren te lappen en de naam gewoon kunnen gebruiken naar de uitspraakregels van hun eigen taal.

Spoor is taalontspoord

In het juninummer van het blad van de Nederlandse Spoorwegen "Spoor" staat het verslag van een toeristisch bezoek van een van de redacteurs aan Brussel. Tot onze verbazing werden in het artikel de straatnamen van alle bezochte objecten in het Frans vermeld. Taalverdediging heeft de redactie van het blad gevraagd waarom niet gekozen is voor de Nederlandse namen, die op elk straatnaambordje in Brussel te lezen zijn. Wij vroegen de redacteurs tevens of zij zich konden voorstellen dat hun collega's van de Franse spoorwegen een soortgelijk artikel in hun blad zouden plaatsen met daarin de Brusselse straatnamen in het Nederlands.

Taalstrijder verongelukt

Op 31 mei is ons kaderlid Henk Wijts uit Beverwijk op jammerlijke wijze om het leven gekomen. Henk was met een grote groep voetballiefhebbers onderweg naar het wereldkampioenschap in Zuid-Afrika. Op een van de rustplaatsen onderweg in Malawi zochten een aantal van hen verkoeling in een meer en daar sloeg het noodlot toe. Henk Wijts ging kopje onder en kwam niet meer boven. Na enige tijd wisten de reddingsploegen zijn ontzielde lichaam te bergen. Zijn heengaan is bij Taalverdediging hard aangekomen. Wij verliezen in hem een zeer gemotiveerde strijder voor de Nederlandse taal. Met dankbaarheid denken wij terug aan zijn niet aflatende inspanningen om het onnodig gebruik van Engels tegen te gaan. Vele malen heeft hij ons op misstanden gewezen en kwam dan meteen met een actieplan voor de dag om die misstanden te bestrijden. Om enkele voorbeelden te noemen: zijn strijd tegen de verengelsing bij zijn werkgever Corus, de geslaagde actie ter verwijdering van Engelstalige verkeersborden in zijn woonplaats en de gelukke poging de reclamefilmpjes van Chevrolet te vernederlandsen. Henk Wijts is 60 jaar geworden en laat een vrouw en twee kinderen achter. Taalverdediging wenst hen en zijn verdere verwanten en vrienden, waaronder zijn broer uit Alkmaar, die ook taalverdediger is, veel sterkte toe.

Colofon

Nieuwsbrief 2010 nummer 3

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de
Stichting Taalverdediging
voor herstel en behoud van het Nederlands

Postbus 71827
(NL) 1008 EA Amsterdam

e-post: AB.NED@hetnet.nl
Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>

Bestuur:

M. Bas
Ing. A. Braamkolk
drs. M.C. Heitmeier
T. Hoevers.

Giro: 741 28 61 te Eindhoven (NL)

Voor Vlaanderen:
Bank KBC Hamont (B) 733-0128072-62
"inzake Taalverdediging"

Het begunstigersbedrag is vanaf €12,= per jaar
met abonnement op de Nieuwsbrief

Giften aan de Stichting Taalverdediging zijn voor
Nederlandse ingezetenen aftrekbaar bij de
belasting. De Stichting is erkend als Algemeen Nut
Beogende Instelling (ANBI)